

ПОДУНАВКА

Година I.

У Земуну 17. Марта 1856.

Брой 3.

Овај листъ излази сваке Суботе, а цена му е на годину 4 форинта, на полу године 2 форинта ср. безъ поштарине; поштанска такса износи на 6 мјесецъ 30 кр. ср. Пренумерирати се може у Аустрији кодъ сваке поште или познати наши скупителѣ или управо кодъ издавателя у плаћенимъ писмама, а у Кнежевини Србији у главној книжари Велимира Валожића у Београду. За огласе плаћа се за редъ 3 кр. ср.

Рустемъ.

Оригинална Новела.

6.

Рустемъ е био човекъ, когъ е спољашњостъ неко особито ал' ипакъ пријатно упечатленъ на свакога учинило. У вѣку, кои више одъ 30 година није био, при- тошъ, добро порастао, танакъ и високъ као боръ, дви- зао е се итро и слободно, као човекъ кои свое достоин- ство осећа, и кои е богато искуство себи прибавио. Витке и врло движиме биле су части нѣговогъ тѣла, и нѣгова, многимъ упражненѣмъ добивена челична снага, коя е свако нѣгово движенѣ пратила, подизала е јоштъ више красоту тѣла нѣговогъ, и лице нѣгово, и ако е одъ сунчаше жеге понешто поцрнило било, ипакъ е врло примамљиво изгледало; а очи су му бы- ле црнкасте, кое су, кадъ на што промотравајући упра- вљене бяху, оштаръ погледъ бацале. У томе јунач- коме, безъ мане створеномъ тѣлу обитавала е лепа, крепка, мушка душа, кою никаква несрећа паразити није могла.

У красно и богато изкићеномъ оделу, које е Ру- стемъ по турскоме вкусу и обичаю посве озбиљно, и съ некимъ поносомъ носио, изгледао е онъ, кадъ е на хитроногомъ коњу яшио, као храбрый сынъ арапске пустињѣ, за кога веле, да е подобанъ орлу, кои у кругу тамо амо леће, и увекъ се дрзновено, будући за пљћномъ хлебди, съ места креће.

Рустему се тако допало кодъ гостолюбивогъ го- сводара замка, да е сасвимъ безбрижно живио, неста-

рајући се нимало за доидуће дане. Онъ уживаше сасвимъ слободно, весело тренутке благонаклоности.

„Рустеме,“ рекне му едномъ господаръ замка, „имамъ едну молбу да ти предложимъ.“

„Какву то, Господару?“

„Човекъ еданъ твога реда много коешта у своѣмъ веку преживи. Приповеди намъ дакле, мени и моима, почемъ смо ево садъ башъ у миломъ скупу сви ова- ко заедно, шта ти се у животу твоѣмъ добра и зла догодило.“

„Зашто не, Господару? Ты оћешъ приключенѣя живота мога да знашъ, добро, и премда су она одъ мале важности, ипакъ зато ево ѣй.“

Рустемъ дакле започне:

„Ако се я и зовемъ Рустемъ, и по имену за Тур- чина се сматрамъ, то самъ я ипакъ Србинъ родомъ, сынъ кнеза Раде Ябланића, о когъ слави старѣи војници знаду пр поведати.

Има садъ осамнаестъ година одъ како су Турци на Смедерево напали были. Мой е отацъ био онда еданъ одъ оны, кои су Смедеревцѣма на помоћъ при- текли. Я, дванаестогод шнѣй дечакъ, слѣдовао самъ нѣ- му, и поредъ нѣга самъ учио оружиѣмъ владати и бо- рити се.

Предъ Смедеревомъ отацъ ми погине. Сабля я- нѣичарева, коя могъ отца смртно рани, мене поштеди, и тако будемъ я са многомъ децомъ, кои су за сво- имъ отцевима у битку пошли, као добаръ пљћиъ у- зетъ, и у Цариградъ посланъ.

Овде ми укаже ага япѣичара свою наклоностъ, и я му се тако допаднемъ, да ме къ себи узме и у вое-

Што нисмо могли ликъ у овај листъ ставити, зато ће у идѣуемъ листу бити два лика.

рой ме вѣштини почне основно обучавати. Наскоро будемъ добаръ яшачъ, и накратко, валянь бораць.

Ага пакъ, онай мой заштититель, съ тымъ се задоволи, што ми име „Рустемъ“ даде, и затымъ ми препоручи и управо ми наложи, да добро пазимъ на правила Ислама, безъ да е далъ о мојој вѣри питао и бринуо се. То учини, те я у срцу момъ, вѣри мой отаца вѣранъ останемъ.

Поредъ аге, кои е честитъ юнакъ быо, боріо самъ се потомъ у Перзію и Арменію, у Сирію и Египту, а кадъ ми е было двадесетъ и шесть година, быо самъ већъ воја одъ сто момака, кзбаша.

Мой благодѣтель све е чинію, да мене, на предъузетой мојој стази, што више узвиси. Кадъ ал' се догоди, да се множина яньичара, кои су хтели већу плату имати, а ага се томе противію, побуне на пѣга. У слѣдству чега дође до крвавогъ сраженія, прикомъ мой благодѣтель погине, а я брзо побѣгши избавимъ се одъ исте судбине.

По овомъ догађаю, лутао самъ я преобученъ по турской држави, докъ ми напоследку неизнадне за рукољъ, да у мою стару домовину непознатъ dospѣмъ.

Єдина и неодолима желя за отечествомъ, была е, којој самъ слѣдовао. Ал' како самъ тужанъ и жалостанъ быо, кадъ оно место, у комъ самъ на свѣтъ овај дошао, нађемъ опустошено, сасвимъ оплячкано и поналѣно.

Притяжанія мое поролице, еданъ е Турчинъ, Цорбегомъ звали су га люди, къ себи привукао; као просякъ у момъ собственомъ отечеству, и незнаюћи, кудъ да се окренемъ, одао самъ и лутао кокуда, и тако ме едномъ доведе случай у одну колибу у средъ шуме. Стараць е еданъ у истой сѣдію и полако певао е тужну неку песму, кадъ я унутра ступимъ.

Нашъ е поздравъ быо кратакъ, и одма после неколико рѣчи познамъ я у томъ сѣдомъ певачу човека, когъ самъ я као и могъ отца любію и почитовао, ер то е быо мой кумъ. Радость при нашемъ познанію была е велика, да вамъ е немогу ни описати.

Мой кумъ, Велько Момчиловићъ, некадъ бывши валянь войникъ и бораць, приповѣди ми, како е у о-но време, кадъ е Турчинъ землю плячкао, онъ на смрти лежао, одъ тешки рана, коє е у борбама добію, и да е то быо узрокъ, те е у Србіи остао. Пошто е оздравію, Турцы му нѣгове землѣ, подъ условіемъ тымъ оставе, да іѣмъ на исте арачь плаћа, ал' по краткомъ времену буде му, подъ разнимъ изговорима, едно по едно парче землѣ одузето, тако, да е онъ, да бы само свое остало иманѣ а и животъ избавію, принуђенъ быо, у шуму побѣћи, и ту до садъ усамлѣно живи, молећи Бога, да нѣму и целомъ ербскомъ народу милостивъ буде.

Судбина могъ кума дубоко ме трене, и тако заключимъ, да кодъ нѣга останемъ, и у овой га обштой нужди, коя е на Србе пала, подпомажемъ. Кумъ ме са радощю прими, и наскоро се нађе прилика те му одъ ползе будемъ.

На момъ маломъ путованію, коє самъ тамо амо по предѣлу околномъ чинію, наскоро я познамъ више валяны момака, кои ми се вѣрно здруже и закуну се

слушати ме. Съ помоћу ти' другога, кои се брой наскоро преко педесетъ умножи, обкопамо мы обита-лишта, коя смо были по шуми око колибе мога кума, начинили, да тако будемо одъ турски нападаня за-кловѣни и осигурани.

У шумску ту тврдию, ако наша обиталишта тако назвати смемъ, было е врло тешко ући, а Турцыма у Србіи была е непозната.

Притяжанѣ нѣно учини, да самъ могао малый рать са Турцыма одма почети, и са побѣдомъ га, съ наше стране, водити.

Као Рустемъ почнемъ се разглашавати, по одѣлу, по обичаю и говору, сви они, кои ме нису познавали, држали су ме за Турчина, и наскоро ми, чрезъ поєдина смѣла нападаня, коя самъ на поєдина добра богатію Турака чинію, чрезъ нападаня, на паше и везире, кои су крозь државу путовали, чрезъ храбра одбѣяня яньичара, кои су на мене съ великомъ четомъ по шуми вребали, изиђе за рукољъ те момъ имену славу придобіемъ, а у исто време народъ турскій, са страомъ и ужасомъ испунимъ.

Свагда самъ тако срећанъ быо, да одъ Турака богатъ плѣнь задобіемъ, кои самъ потомъ у нашей шумской тврдињи на сигурно место оставляю, еръ е моя намѣра была, да найпре блага нагомиламъ, па онда великій и правый рать поведемъ, и да тымъ начиномъ народъ ербскій одъ тешкогъ турскогъ ярма избавимъ.

Но провидѣніе е небесно међутимъ другіе заключило было. У Балабан-паша, ономъ бесномъ ербскомъ кровопи, пошто самъ са многима многе борбе издржао, нађемъ озбыльногъ противника. Онъ е цену одъ три хиляде дуката, кою е суму морао ербскій бѣднй народъ набавити, на мою главу метнуо. Тымъ принуђенъ изъ Србіе у Босну, а одтудъ збогъ неси-гурности мое, у Сремъ бежати, побегнемъ овамо на твою область, но боєћи се и одъ тебе, почемъ самъ познао да си ме ты држао за турскогъ айдука, мо-рао самъ опетъ натрагъ у Босну бежати. Шта се онде догоди, како ми добра моя срећа, могъ найвећегъ неприятели у руке доведе, и како тай Балабан-паша одъ мое руке погине, ние ти нужно приповѣдити, почемъ си и самъ онде быо.

„И тако,“ заврши Рустемъ свое приповѣданѣ, „я самъ ролу малогъ четовође досадъ добро изиграо. Овде у овомъ гостолубивомъ дому допада ми се исто онако као и у дому отца мога. Любовь и домаћу ти-шину и покой, по дугомъ лутаю, нашо самъ опетъ овде. Да Богъ да, да ме моя слутня непревари, већъ да іоштъ весели дапа доживимъ!“

Рустемъ изговори те последнѣ речи видимо тронуть у внутренности своіой. Затимъ ућути, а изподъ нѣговы велики трепавица важанъ погледъ излети, и на блену, лепу ћерку домащину, коя е приповѣданѣ са найвећомъ позорливощю слушала, тихо се спусти. Лена ова дѣвица, поруменивши спусти свою главу къ земли, и изгуби се у неко замишлѣно саняѣ.

Рустемова е приповѣдка на присуствующе велико упечатлѣнѣ учинила. Но ко да опише нѣго-во удивлѣнѣ, кадъ Бранивой, управитель замка, са разширенимъ рукама къ нѣму потрчи, и са речима: „Добро ми дошо, сыне сестре мое Любице! кой

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

храбрый небаце!“ узхићенъ га на груди свое при-
 вѣсно. „Есть, ты си мой небакъ, тебы е име До-
 брославъ, одъ пре юштъ негъ што су те Турцы Ру-
 стемомъ назвали. Три си године старъ бую, кадъ
 си твою майку, мою милу сестру Любу, изгубио. Коли-
 ко самъ я пута тебе, мало оно весело детенце, на
 момъ крилу држао и люлюшкао. Судбина е хтела,
 да я одма по смрти твоє матере подъ маѣарску и поль-
 ску заставу ступимъ, и да те више невидимъ. Садъ
 ми добро дошо, ты већ одавна оплаканный сыне мой!“

Рустемъ е тако се пресрећанъ осећао, да у ономъ
 тренутку ништа више преговорити не могао осимъ
 те две, три рѣчи што е могао рећи: „Уяче, сладкий
 уяче!“

Присутвуюћи су сасвимъ делили ово пријатно
 чувство, кое е то сродника появленъ произвело, и до-
 маћинъ каже своима, да ће овај данъ међу најсрећ-
 ния и најмилиє дане живота свогъ причислити, еръ се
 радость съ истимъ даномъ у нѣговъ домъ усели, коя
 му лепшу будућность обећава.

7.

На неколико дана по томъ ступи Рустемъ предъ
 Господара замка, и рекне му: „Господару, я самъ ти
 приповѣдио, да самъ овы последњи година мени бла-
 га набавио и нагомилао, коя юштъ добро сачувана, у
 планинској оной тврдини у Србији преко леже. Мой
 е уякъ задоволянъ, т. е. ако ты то дозволишь, да я
 садъ преко одемъ и то сокровиште овамо пренесемъ.
 Шта велитъ ты на то?“

„Много се усуђуешь, Рустеме!“ одговори дома-
 ћинъ, „еръ ко зна, да међутимъ Турцы нису досадъ
 твою тврдиню пронашли, и сво благо већ однели?
 Зато бы я реко, да найпре о томъ разпитамо, како
 се твоя та тврдиня налази, па онда можемо чинити
 оно што буде паметно. То е путь, коимъ, као што
 знашь, вѣштъ вођа треба да иде, кадъ што чинити
 намисли.“

„Я самъ Господару,“ одговори Рустемъ, „башъ
 садъ вѣсть добио, да се моя тврдиньца юштъ не-
 престано у добромъ станю налази. Вѣрный еданъ мо-
 макъ, когъ е мой кумъ замномъ послао, срећно ме е
 овде у твоємъ замку пронашао, и добре ми вѣсти до-
 нео. Ако дозволишь, то љу га извести преда те, па
 чуй самъ изъ нѣгови уста остало, о чему се ты су-
 мнишь.“

„Ты ми до душе нешто особито ново казуешь,“
 одговори Владимировићъ. „Добро дакле, доведи овамо
 тогъ вѣстника, когъ е самъ Богъ овамо упутіо. По-
 чемъ онъ вѣсти доноси, кое су за све насъ важне,
 то љу га у кругу мое пороудице да дочекамъ, коя ће
 га као и я радо примити.“

Недуго за тымъ, и Рустемъ доведе за руку ед-
 ногъ умилногъ плавоокогъ младића у салу, гди се до-
 маћинъ са своима већ задржавао.

„Ево вѣстника,“ проговори Рустемъ, „некъ онъ
 самъ говори.“

Младићъ спусти свое очи стидливо къ земљи,
 лице му яко порумени, и љутао е.

То љутанъ учини се домаћину чудновато. Съ о-
 нтримъ погледомъ мѣрио е онъ то страшно, упра-
 во юштъ съ детинимъ лицемъ, предъ нимъ стоше

момче, затимъ узвикне: „Тай вѣстникъ не момче, то
 е зацело дѣвица!“

„Тако е,“ одговори Рустемъ, „ово е могъ кума
 едино дете, нѣгова кћи Драгиня. Мой дугий изоста-
 накъ испуни старогъ Велька са страомъ за мене. Та-
 да му дође та вѣсть, да самъ на Дрини зароблѣнъ,
 и у Сремъ одведенъ. Онда се мой кумъ дигне, уз-
 ме одъ сокровишта нашегъ колико е годъ могао, и
 крене се са своіомъ кѣрию на путь, да мене изъ роб-
 ства изкупи. Ено и нѣга предъ замкомъ, гди на до-
 зволенъ чека, да као гостъ овамо доћи може, а ме-
 љутимъ е послао напредъ кѣрь, да она мене, свогъ
 брата (еръ смо се као братъ и сестра пазили), на-
 предъ предуготови на састанакъ, и да преда те изиђе.
 И съ тимъ е, о Господару, та стваръ разрѣшена, и
 нека овај милый вѣстникъ посведочи, есамъ ли исти-
 ну говоріо или не.“

„Тако е, Господару, као што е мой братъ ре-
 као,“ проговори тихо Драгиня, коя се мало помало
 опетъ ослобођавала, и са слободнимъ погледомъ о-
 петъ погледа на домаћина. И заиста е та девойчи-
 ца лепа была, са лепо израженимъ лицемъ, когъ е
 лепота на присутвуюће задовольно упечатлѣнъ учи-
 нила. Садъ ступи домаћиня любезно къ нѣой, и съ
 матерньомъ е любви у чело полюби, Елена е загрли
 и назове е сестромъ, Милошъ пакъ, синъ домаћиновъ,
 у тишини е услађавао погледъ на дражестима те не-
 вѣсте, и окренувши се Рустему, съ коимъ е већ бую
 братскій союзъ заключіо, рекне: „О како си срећанъ,
 да у Драги таку сестру имашъ. Можешъ се съ пра-
 вою са нѣомъ поносити.“ На кое му Рустемъ тихо
 одговори: „Благо ономъ юнаку, комъ се она некадъ
 као невѣста стидливо приближи. Поредъ нѣ ће се онъ
 своимъ животу радовати.“

„Та я самъ већ казао,“ проговори домаћинъ,
 „радость е се у нашъ домъ уселила. Ускорите да-
 кле децо, и са свакомъ почешу предусретните но-
 вогъ госта!“

Затимъ оде са Бранивоємъ напољъ госту на су-
 сретъ. Велько Момировићъ, тай старый воиникъ буде
 любезно прилѣнъ.

8.

Старый е Велько, кадъ е свое шумско утврђено
 обиталиште оставіо, врло малу часть оногъ блага са-
 собомъ понео, кое е тамо нагомилао было, зато е
 нужно било, да се и остало сво благо пренесе, да
 не бы у руке непријателя пало, кои и онако свуда
 тумараю.

Рустемъ и Милошъ, домаћиновъ синъ, понуде
 се, да са 20 храбры момака, међу којима су се и она
 два стражара, Миленко и Милоє налазили, у Србию
 пређу, и сво благо овамо у замакъ пренесу. Влади-
 мировићъ имъ напоследку дозволи, и ови се праћени
 благословомъ свои, упуте у свою стару постойбину.

Тврдиньца е она лежала у Мачвы, неколико ми-
 ля одъ Саве, у внутренности земљъ, удалѣна. Наши
 путници, неузнемпрени никомъ непријатѣлмъ, до-
 спѣду срећно до опредѣлѣне цѣли. Рустемъ нађе о-
 най подземный сводъ у тврдиньцы, у комъ су това-
 ри благородногъ метала, разны накити, и драго каме-
 нѣ лежали, неповређенъ. Брзо буду доведена мазге,
 *

благомъ натоварене, и на едномъ сплаву сречно у Срему пренешене. Кадъ то свршено буде, буду колибе у тврдиньци и палисаде истогъ запаљне, и одна се високий пламень къ небу дигне. Ватра учини свое дѣло, и Рустемъ са Милошемъ оставе последњи то место. Међутимъ е пламенитый стубъ тако високо попео се био, да е се на неколико миља свудъ унаоколо примѣтио. Кадъ дакле Милошъ и Рустемъ изъ шуме изиђу и обали се Саве приближе, виде предсобомъ едну чету коняника, кои су њима на супротъ трчали, и викали њимъ да стану. То су были едно 12 добро наоружаны Турака, кое е онај пламень измаио, и овамо довео.

„Милоше, драгій брате, мы ћемо тешкогъ посла имати са тымъ Турцыма. Но почемъ смо наше момке напредъ послали, то намъ ништа друго неостае, већ ти дванаестъ Турака међусобомъ раздѣлимо, и свакај се одъ насъ са шесторицомъ боримо. Будимо садъ крепке волѣ, ако Богъ да и срећа юначка, то ћемо мы те Турке ямачно подъ мачъ кренути. Слободно дакле, па на њи!“ Съ тымъ рѣчима ободе Рустемъ коня и извадивши саблю, потрчи на Турке. Милошъ то исто учини.

„Рустемъ самъ я, Рустемъ побѣдитель Балабан-Паше, знайте то бабе едне!“ повиче Рустемъ и одна се почне та нееднака борба.

„Ха! ты си Џорбегу и ты Алаю, дивљи сыне Џорбеговъ? Вы разбойници могъ отеческогъ блага и наслѣдїя, и вы ми дале едномъ у руке падосте, кое самъ тако дуго узалудъ тражио? Падайте подъ ударица мача мога, смртъ вама, вы бесни вуцы! Тако се Рустемъ свети разбойницима и лоповима његовы добара!“ То су были Рустемове опетъ речи, и као што е говоріо тако е и учиніо.

Чиняше се, као да е нека невидима сила, преестествену снагу у тѣло наша два борца улила. Десетъ е Турака подъ силнимъ њиовимъ ударцыма већ пало было, остала двоица стану бѣжати, и тако наша два борца мегданъ одрже.

Узвикъ и радость одговори њимъ съ оне стране Саве, гди су њиови момцы са натоваренимъ мазгама стаяли.

Рустемъ и Милошъ пруже еданъ другомъ братски руке, и почемъ њимъ е сплавъ, кои ѡй е преко превести хтѣо, врло полако пловіо, скоче обоица съ коньима у Саву, и препливаю исту за тилый часть.

Заиста су едно прекрасно юначко дѣло учинили, вредно и достойно народны пѣсама. Побѣдоносни оду дома, и у замку њини старіи предусретну ѡй съ любезномъ добродошлицомъ.

Благо оно и драгоцѣности, кое су са собомъ донели, довольно е было, кадъ се у новацъ учини, да се войска одъ 5000 люди за годину дана у рату издржава.

9.

Зима е се на землю спустила была. Свудъ е миръ оружа владао. Наши су юнацы, уклонѣни одъ светскогъ метежа, уживали срећу тихогъ домаћегъ живота.

Рустемъ, кои се е са црквомъ опетъ свршено упознао, и турско одѣло оставіо, променіо е и име

свое, и звао се као и пре Доброславъ, и ако га е народъ подъ именовъ „Рустемъ“ свуда ясно хвалио и славио.

Лепе душе сединава моћна любовъ. Доброславъ и Елена изповѣде еднотругомъ, у срећномъ едномъ тренутку, свою узаймну любовъ.

Исто тако ѡбжно изповѣди и Милошъ свою любовъ къ Драгиньи, и ова му любка дѣвица са полюбомъ исту любовъ врати.

Родители су, са тихимъ задовољствомъ примѣтили ту, тако силно растећу наклоность младенаца, коя е се у срца њиова све яче и яче смешѣла, докъ ѡймъ любовъ и говоръ не позайни, и они еднотласно незамоле родителѣ за благословъ. На кое ѡймъ ови и саизволе и даду благословъ.

Недуго затимъ заече веселе сватовске пѣсме по пространимъ собама замка.

Юнацы су уживали срећу любви, и богату су награду добили за труде, у борбама противъ србскогъ неприятеля положенимъ.

Кадъ у години 1521-ой, дакле на 50 година после овогъ догађая, Београдъ падне, упути се едно одѣленѣ Солиманове войске одъ 10,000 люди крозъ Србию къ Срему. Оно се стани предъ замкомъ Владимировића, и заиште, да се истый замакъ преда.

Међутимъ е судба хтѣла, да Доброславъ све свое любезне преживи, и као старацъ више одъ 80 година, у замку е живіо и овимъ управляо. Старый тайлавъ, у когъ жилама јоштъ е она мужествена, ватрена крвь текла, даде Турцыма, кои су предаю замка захтѣвали, тай краткај одговоръ: „Узмите га!“

Са великимъ огорченѣмъ почне садъ неприятель замакъ нападати. Доброславъ е се са своима, кои су му се заклели, до последнѣгъ се борити, пуни 14 дана, са особитомъ храброшћу држао. Текъ онда, пошто су неприятельски топови прве зидине замка страшно разорили, и обкопъ са тѣлесама турскимъ сасвимъ испунили, да е неприятель преко исты, као преко моста самы прећи, и последњи ударъ на замакъ учинити могао — као да духъ тогъ старогъ юнака за неколико тренутка клоне. Но ти кратки тренутцы прођу, и рѣшителность и моћ опетъ се поврате. „Децо!“ повиче Доброславъ гомилицы свои вѣрны момака, — кои е брой одъ 500 люди на 50 снао био — са дркѣћимъ гласомъ: „Божа е воля да замакъ Владимировића данасъ падне, и неприятельска се застава на његовой кули развѣе. Айдно дакле, еданъ противъ 50, да се славно боримо, и последњи самртный ударъ да у бою добиемо и славно се скончамо. Децо, замномъ!“

Са ужасомъ посрне неприятель натрагъ, кадъ Доброславъ, мачъ у десници, са своимъ люда изъ замка юриши, и као голятъ почне међу овимъ мравима ударце просипати. Но наскоро се множина на њѣга окрене, и онъ падне, прободенъ небройнимъ на њѣга управљенимъ сабляма, а као и онъ падну и остали његови вѣрны борцы.

Ови су, као што су се и заклели, борили се храбро до последнѣгъ.

Солиманоча войска види предъ собомъ само гомилу развалина. Побѣда, тако скупо плаћена са кр-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB

влю турскомъ, мало їой е радости причинила. Она оде намргошено, невесело и хутећи одъ тогъ замка. Поедини подданицы Владимировићевогъ замка, кои су при приближавану Турака у шуму побегли, мало се помало почну враћати, и по бойномъ полю тѣлеса убиены разгледати. Они ископаю гробове, у еданъ саране Доброславѣво тѣло, а у остале тѣлеса остали вѣрны, кои су око нѣга и у замку изгинули.

Много іошт' столѣтїя жалосно су се узвишавале развалине замка Владимировића као неми сведоцы бурне прошлости, докъ напоследку народъ, каменъ по каменъ одатле не одвуче, тако, да данасъ ни шта више одъ тогъ нема, осимъ едне тамне приповѣдке, коя каже: „Путниче, овде е было некадъ замакъ Владимировића. Нѣговъ последний юнакъ и обранитель, было е Доброславъ Яблановићъ, зеть пређашнѣгъ господара замка, Янка Владимировића, и тогъ Доброслава звао е народъ увѣкъ, само „Рустемомъ страшнимъ,“ ербо е онъ некадъ као Турчинъ преобученъ, по земљи са четомъ ишао и Турке гонїо, и было е страханъ юнакъ. Свою браћу, Србе, мужественно е одъ Турака бранио, за нѣи е се борїо, и за нѣи пао. И за свогъ живота више е одъ три хиляде Турака убио! Богъ да му душу прости!“

Исторично.

(Исторично описанїе Земуна.) Сремъ было е подъ Римлянима една одъ најотличнїи и најважнїи позиція, у царству нїювомъ. Дунавъ и нѣгове споредне рѣке были су іоштъ у оно време, кадъ е римска влада на највышїи точки снаге свое стаяла, постоянни сведоцы непрекидни оны и кровавы боєва съ варварима. Исполинска браништа была су противу исты подигнута, и іоштъ насъ съ удивленїемъ испуњаваю остатцы многочислены развалина оногъ пропадшегъ, негда са светомъ завладавшегъ народа.

Римляни су при своимъ завладѣнїяма слѣдовали и течаю овы рѣка, кое се провлаче крозь отечество наше, и донели су, у спроводу господарства свога, прве клице просвете и изображенїя у предѣле ове. Наскоро су были вароши назидане, храмови су се узвишавали, и пробитачна положенїя добыла су за одбрану крозь дѣятельность нїюву обкопе и тврдиныце. Моћный Сирмїумъ — данашня Митровица — произиђе и распространи надалеко сїяность и славу римскогъ имени. Одъ средоточїя овогъ римске владе у южной Панонїи, было су све важнїе точке на Дунаву и Сави утврѣне, или за населенїя и забране. Тако су произишли у околини нашой Кукциумъ Илдокъ, Акуминумъ Петроварадинъ, Мурза Осекъ, и млога друга места, кои су имена и повѣстнице пропале, али о кои некадашнѣмъ существованю заоставши остатцы и ископане римске стародревности неопровергаема намъ доказательства даю. Тако жители скромны Болѣваца, у сусѣдству Земуна, едва текъ и предчувствовать могу, да нїине кућице на сурвинама римски населбина стое.

Ова, у млогимъ прирєненїяма најважнїя точка Срема — точка савскогъ ушїа, морала е, као што се ясно види, особиту внимательность Римляни на себе обратити, и къ населеню и утврѣненю позвати їй. Снажне, просуте развалине и друга ископаня римски стародревностей посведочаваю, да е на томе месту, на комъ данасъ Земуъ лежи, негда римско населенїе основано было. Еда ли е то Таурунумъ кодъ стары, или друго кое место, кога е име и повѣстница течаемъ времена

пропала, было, о томе се іоштъ кодъ исторїиписца наоде различиты мнѣнїя. Неки књижевницы переноше Таурунумъ на место данашнѣгъ Београда, а Сингидунумъ бы по нїювомъ мнѣнїю место Болѣваца заузимао было. Али важнїи основи, пре свега свидѣтельство стары землѣписца, па и самогъ Птоломея и Плиніуса, означаваю Таурунумъ као къ Панонїи принадлежавшїй, слѣдовательно као на левой обали Саве лежещїй; у комъ е времену Београдъ у древности Сингидунумъ, одъ Франка у дветомъ столѣтїю Алба Грека названъ было, а Константинъ Порфирогенитъ у десетомъ столѣтїю употреби првыи путь славенско наименованїе Београдъ.

На уваженїе стары землѣписца ослањаяи се съ великомъ поузданосћу можемо допустити, да Земуъ одъ части на оногъ месту основанъ стои, гди е у почетку христіанскогъ лѣточисленя римскїи Таурунумъ подигнутъ было. Варошь као да се е одъ бока брега, кога и данасъ іоштъ чести достойни остатцы тако названогъ Хунадиѣвогъ градића украшаваю, дужъ обале дунавске къ Бановцѣма протезала; ер къ оногъ правцу воде ископаня одъ развалина, коя су тако разтегнута, да оно преданїе, по коме данашнѣ предградїе Јозефштадтъ — горян варошь — заузима само најманю часть равногъ простора некадашнѣ римске вароши, подпунъ свой основъ налази. Оваково разшириванїе и видъ сурвина, кои даю на постоянно и знаменито построенїе заключити, доводе насъ на ту вѣроятность, да е Таурунумъ морао у време цветаня свога къ знаменитїмъ варошима римскогъ света принадлежати, кое предполаганїе у смотреню пробитачногъ положеня места за саобрашчїи и трговину у вѣродостойности знаменито добїя. Ово знаменїе сродны вароши Сингидунума и Таурунума могло е единообразно быти данашности Петроварадина и Новогсада; онаи пунъ обезбѣдителногъ и войничкогъ значая, овай безазленный образъ трговине и мирне радности.

Падежъ римске владе у овимъ предѣлима служїо е, као што се ясно види, за слѣдство такође и ономе Таурунума, премда мы то съ извѣстїосћу казати неможемо, коя се одъ оны млогобройны варварски гомила народногъ преселваня последнѣ пропасти и разоренїя места овогъ виновникомъ учинила. По свой прилицы се е то у оно време догодило, кадъ е страовитый Авара Хахачъ Баянъ (око 600. после р. Х.) якїи Сингидунумъ и моћный, богатый Сирмїумъ разорителномъ беснїлу свое на жертву принео, о коимъ су развитцѣма и свершетцѣма повѣстничка преданїя до наши времена допра. Имена Таурунумъ, Сингидунумъ и Сирмїумъ исчезаваю одсада у повѣстнице тако, да намъ текъ само ашевъ землѣдѣлца вѣроятне слѣди о седишту и браништама римске величїие у Срему объявлюе.

Отликовано положенїе на найснажнїой и цѣлїсходно уређеной европейской рѣцы, морало е наравно къ новомъ населеню позвати, и мы наодимо у времєчу крстоносне войне на место римскогъ Таурунума друго место подъ именемъ Земуна. Име е Земуъ (Земунца) славенскогъ порекла, на кое се обстоятельство и сумня такође осланя, да друго постављанїе овогъ места произлази одъ славенски населѣника. Ово намъ наименованїе показуе већъ начинъ и редъ овогъ населеня, и дае намъ вѣранъ образъ варварства и несигурности оногъ времена, у комъ е человекъ зверу дивлѣмъ равно у рупама и пещинама станъ себи намѣстити принуђенъ былъ. —

У години 1096 наодимо у повѣстнице прве крстоносне войне о Земуну, такође подъ именемъ Малевїла названомъ, првыи путь споменъ. Наодимо Земуъ као круви мађарской принадлежеће и главну пограничну точку овогъ краљевства насрѣчь бизантискогъ царства образуе место, већъ као варошь некогъ значая. Но текъ што се повѣстничкой светло-

сти порадуємо, али се већ и повѣстница принуђеномъ нађе, да беснило опустошеня описуе.

У глави едногъ пустиньика, Петра одъ Аміена, породи се мысао, да помоћу запада невѣрника съ гроба Спасителѣва одгони, и Европа покори се позыву убогогъ едногъ усамлѣника. Папа Урбанъ II. поджеже за свету ову стварь на црковномъ собору у Клермонту духове свештеника и миряна, на старо и младо, и велико и мало узе крстъ, и заключише, да оружанъ крстоносанъ похоть къ святой земли предузму. Ватрена ревность Петра Пустиньика безодморно продре крозь предѣле Таліанске и Француске, и усплати народъ за свету борбу. Чорда една занешеняка, полазакъ редовне крстоносне войске недоочекавши, крене се полъ предводителствомъ Петра Пустиньика, Валтера одъ Пеежо и брата овога последнѣга, Валтера Хабенихтса преко Нѣмачке и Мађарске къ Цариграду, да она пре свега светый ратъ противъ невѣрника отвори. До границе мађарске доспевши, буде іой пролазакъ крозь ову државу одъ краля Коломана допуштень, али почемъ е она са свакоякимъ скитицама до знаменитогъ броя одъ 40000 нарастивши, насилія справъ жителя упражнявала, нађе краљ Коломанъ за полезно, да на брзу руку войску свою скупи, да своимъ немирнымъ гостима до границе кралѣвства свога слѣдуе.

Петрова войска подели се на два одѣленія. Съ преднимъ управляше Валтеръ Хабенихтсъ, а главна войска подъ личнымъ усамлѣника предводителствомъ за истымъ послѣдова. Валтеръ среѣно доспе до Земуна, и нѣговъ долазакъ и нѣговъ чуданъ ту одважай представляю прво повѣстничко овога места приключеніе, о коме мы извѣстіе добысмо. Безъ никакове паметодостойне незгоде пређе Валтеръ са своіомъ крстоносномъ войскомъ преко Саве. Неколько ны, кои су иза войске заостали, ипакъ су насилія надъ земунскимъ жителѣма чинили, кое ови счепая, обезоружая и голе крстоносной восцы Валтеровой пошло. А са знакомъ крста украшене и заоставше альине висиле су на бедемима вароши нѣове, да послѣдуючимъ побожнимъ путицама — хаѣяма — на опомену служе, и овай по себи незнатанъ случай даде поводъ къ таковомъ дѣлу, кое споменъ на ове крстоносце обезчешава.

Кадъ се е Петаръ бизантискимъ границама приближио, узнемири га тай у ствари неистинитъ гласъ, да се е мађарскій пограничный намѣстникъ са управителѣмъ Београда у томе седино, да крстоносной войсцы у овомъ предѣлу пропасть нанесу. Ово извѣстіе распространи међу хаѣяма найвећу забуну, еръ су свакогъ магновенія очекивали, да одъ нѣовы ображены непріятели нападути и уничтожени буду. У овомъ грозничавомъ душевномъ расположенію дође Петаръ предъ зидове земунске и окази на бедемима повешане альине одъ шешайствъ крстоносаца. Онъ узме то за изсмеванъ, и, у мысли, да су Земунцы крстоносце потукли, и съ мртвы тѣлеса нѣовы поскидане альине за знакъ побѣде и поруганія по вровима бедемима вароши свое повешали, успалѣвъ помамомъ и осветлюбіемъ да знакъ, да се нападне и юриши на варошь. Земунъ ніе быо за нападай спреманъ, а одбранителна снага нѣгова ніе се са надмоіемъ петровымъ мерити могла. Бедеми буду на юришь узети и Готфридъ отъ Буель и Валтеръ отъ Бруисъ први су были, кои су побѣдоносно знаменъ свое на зидове земунске натакли. Очяніемъ обузети и безъ надежде, да ће одъ свои занешены нападателя сажалѣни и поштеѣени быти, повуку се храбри жителѣ, свакій коракъ свой одбранююћи, у внутрность места свога натрагъ, да се у теснимъ сокацѣма пзнава одупру. Али и овде морадосе надмоію подлѣти и око 4000 люди пролію кровь свою подъ ударцѣма немилосердногъ побѣдителя. Што се е бегствомъ одъ мача ови християнски вѣрозаконъ херол спасло, утекло е у околину, а

безчислени мртвацы, покривши таласе величественогъ Дунава, обильивали су упрепаштенымъ обала ти обитательима ужасно дѣло одъ Християна надъ Християнима произведено. —

Побѣдитель е при освоенію Земуна само одну стотину людій свои изгубіо, доказателство, да су наши предцы за одбрану вароши свое слабо преправни были. И ако се тако незнатна штета крстоносаца чиняше, ипакъ ій очекиваше богата добыть у препитателнымъ средствама свакога рода. Особито е было нѣовой оскудицы у коньима, коя ій е врло яко тиштала, поможено. Читави су чопори волова, свиня и сваке друге домаће марве уплачкани были, вина е у избилію нађено, и крстоносцы ту у свакомъ избилію и разкоштву пуны петъ дана проведосе. Не бы они іоштъ тако брзо на одлазакъ свой ни помыслили были, да се ніе краљ Коломанъ у итномъ ходу, да надъ подайницама нѣговима произведену неправду освети, приближавао.

Ово побуди Петра, те се съ войскомъ своіомъ на путь крене, али га наскоро чрезъ Бугаре у теснацѣма Балкана збогъ панешеногъ безазленимъ Земунцѣма бездѣлія, казнь постигне. Наскоро затимъ прими Земунъ у домове свое коломанову войску, подъ кое се заштитомъ и они сви жителѣ, кои су се одъ убіяня и сече поразбегали были, отечественымъ огништама своимъ врате. Крозь мало година одъ крстоносаца задане ране залечене буду, а за петдесетъ година поздніе играо е Земунъ у-бизантиско-мађарскомъ рату, ролду одну таковогъ значая, какву случай іоштъ одъ римски времена играо быо ніе.

(Свршетакъ слѣдуе.)

Почетакъ пролећа.

Ево већ пролећа; светлостъ и топлота већ починю владати. 9. овогъ месеца обрно се землѣ равнитель одвѣстно подъ сунцемъ, на чрезъ то показуе првый одъ она два празнична дана у природы, кадъ е цео света шаръ, одъ северногъ до южногъ пола осветлѣнъ; то е оно време у години, кадъ е данъ ноћи раванъ; пакъ за южный полъ залази сунце 9. Марта, и у южној землѣ половино починѣ есень; а за северный полъ раја се, пакъ северна половино празније почетакъ пролећа. Сунце, кое намъ е одъ 11. Септ. до 9-огъ Марта најближе было, спѣши садъ къ точки свое највеће дальнѣ одъ землѣ, да тамо до 9. Юнія доспе. Нѣгово, дневно течение е садъ највеће: одвѣстніе (правіе) падаю садъ зрацы на осветлѣну землю, и дуже се оно на небу бави: дани, кои већ одъ 9. Дзкемвра, по помало расту, садъ све већи и већи постаю, а ноћи опадаю, и са благотворномъ светлосчу враћа се све живлѣ топлота, коя хоће животь у спаваюћој землѣ да пробуди. Све блажіе и умилніе трепти у сунчанымъ сатима дана сада воздухъ, шеве пемоћи се весело горе къ плаветномъ безъ облака небу, а росный ветрићъ навѣштуюћи пролеће, дува крозь іоштъ укочене гранѣ дрвля, кое ће наскоро у листномъ и цветномъ накіту стаати. Истина да е іоштъ ладно; іоштъ гадна зиме друга, ладноћа, неће да се уклони, и подобно оной у баснама злой жены, покушава іоштъ свою снагу, премда већ пада, да намъ покаже, еръ при сунчаномъ зраку іоштъ насъ тера, да огртачъ потражимо, и да ватру у пећи подстакнемо. Но она ће изгубити свой скокъ: светлостъ и топлота отераће непріяногъ госта, кои уступа, да на южној половино землѣ свою владу осуе. —

СМЪСНЦЕ.

(Добаръ одговоръ едногъ престога войника.) Русска царица Катарина II. пође едномъ подоцканъ у вече крозъ мрачанъ хедникъ летногъ дворца у Петерхофу. У томъ путу прође она поредъ стражара едногъ, кой їої прописану войничку почестъ съ пушкомъ покаже. Зачуђено стане Катарица и запита га: „Како е то могуће, да си ме у овакој појрчини познао?“ „Светла мати,“ одговори войникъ, „како да те неознамъ, кадъ ты, кудъ годъ прођешъ, све осветлишъ.“ Еданъ дукать быо е награда за то вниманіе, доцнїе се приповедало, да е тай истый войникъ наскоро затимъ, не толико збогъ отиѣне воене службе, колико збогъ младости и лепоте њгове, за офицера произведенъ быо.

(Пїяный гардиста.) Войникъ еданъ одъ гарде, кой се едномъ у Варшави са военогъ упражненїя враѣо, сврати се узпутъ у мешицу едну на чашу ракіе, и ту се оїе. Посртакѣи продужи путь свой у касарну, гди наеданпутъ и изненадно великій князь Константинъ предъ њга изкресе. Немогуће е было, да се уклони, а примѣтїо е да га е овай већъ видїо, па тако прикуни све силе свое, да бы уколико е могуће више право корачати и по пропису му съ пушкомъ честь указати могао. Усилавани су њгова по свой прилици врло смешаяъ измездъ пмати морала, еръ га е великій князь смеюћисе запитао: „Какве ты то будалаштине проводишъ?“ „Царско высочество!“ одговори запитаный, „носимъ едногъ пїяногъ кући. —“ Овай е одговоръ тако развеселио великога князя, да е еданъ дукать узео, гардисти исподъ оватника спустио, и заповедио му, да истый дукать пїяноме, кадъ се испава, даде; њму е пакъ самогъ такође строго наложио, да у будуће такову погрешку неучини.

(Свирѣцтво хинезки бунтовника.) О томе се неперестано пише и говори, а међутимъ се поступакъ тако названогъ законогъ правителства съ ѣутанѣмъ прелази. У истини е пакъ данашнїй правителство явно на средѣ изнишавше разбойничество. Ево на то примѣръ еданъ: Пре краткогъ времена о свої царска войска варошь едну, коя е одъ приврженика Таипингъ Вангъ заузета была, и потуче све жителъ до 400 дечака, кои предъ управителя войске изведени буду. Овай се окрене красногъ едномъ младићу и запита га: „Деране, шта ти е отаць?“ — „Онъ е кіушинъ“ (т. е. лѣкаръ другогъ реда.) — „Шта изповедашъ ты?“ — „Учили су насъ, да изповедамо Шангги“ (т. е. знаменованъ Бога кодъ евангелически христїана и приврженика „млађегъ брата Христовогъ“). — „Я ћу те научити, сыне сатанинъ, како ћешъ Шангги исповедати. Спреси се на смръ!“ Садъ момчићъ овай са свима другима падне на колена предъ мандарина и са сузама молише га за милость. Бадава. Деца жива да се закопаю, — тако заповеди нечовекъ. На тай конаць буду они између два дивизиона команданта поделѣни. Свакій добиѣ две стотине. Еданъ е заповестъ одъ писмена до писмена извршио. Момчадь ова буду съ везанимъ рукама одъ острагъ у дубоку едну рупу, гди су многи у самогъ паданю руку, ногу иль вратъ сломили, бачени, и рупа се одма затимъ земљомъ заспе. Съ разлегаюћомъ се викомъ и смеюмъ набїали су царски војци живый овай гробъ са земљомъ, и ругали су се Шангги, кой ние у станю да почитателъ свое заштити. Остали су 200 дечака одъ тога съ претнїомъ избавлѣни. За сѣдне су їй новце сродницима њїовимъ предали. Овакова иста дѣла, овакова иста описивани ужаснога станиа царства тога наоде се и у многочисленымъ писмама мїсионера, кои су по многимъ хинезскимъ сусѣднимъ земляма распростраѣни. Подъ таковымъ се грознымъ варварствомъ царство то у вечитомъ нагезаню, у неперестаномъ метежу обдржава.

(Средство противу црны буба, шваба.) Многа се средства употреблюю да се та животина утамаи, као яко растоплїный црны сапунъ, коме се на две олбе 1 квинтль сублимата отрова домеће. Но пошто се та гадъ радо у пуко-тине зида и пећи завлађи, то се најболъ са сумпорномъ киселиномъ (Schwefelsäure) потући може. Може се и арсеникъ съ брашномъ помешанъ у пра утући, и гдегде посути. Бубе те, како одъ тога окусе, цркаваю.

(Ужа санъ случай.) Селянинъ еданъ изъ предѣла Мессине, кои се последимъ потопомъ целогъ иманя свога лишїо, Децембра месеца одтуда отишао и петъ миля одъ Сиракуза надзирательску службу у едномъ польскомъ добру добио быо, залюби се у кѣрѣ господара свога, и почемъ е уверенъ узаймне любви добио, запроси е одъ отца њногогъ. Молба њгова буде одбачена, а при томъ му съ найувредителнимъ изражаима на знанъ дато, да се лишава доякошиѣ службе свое. Іошъ тогъ истогъ дана морао се удалити. Ово разлученъ любећи се лица садъ іошъ већма умложи ватрену желю, да се саедине; посредствомъ служавке добиали су прилике, те су се насамо састаяти и разговарати могли; а напоследку и калуђера едногъ придобио, кой младенце ове тайно венча. Затимъ се нови супружници договоре, да заедно у краљвство, кое съ оне стране мореуза лежи, и у комъ мужевлѣзъ уякъ богатъ человекъ, обитава, пребегну, и заиста бегство ово 13 Фебруара у дѣло праведу. Но текъ што су се бегунци на пляду коракля одъ куће удалили, а младу жену згоди шлогъ одъ крви, и у слѣдству тога падне мртва предъ ноге мужа свога. Овай поита брзо къ обиталишту, кое е ту најближе было, и у комъ су надничари живили, да їй у помоћ дозове, а докъ е надничарка на место догодивши се несреће дотрчала, надничаръ къ двору отрчи, направи дарму и саобшти шта се догодило. Отаць, кой е збогъ туге изванъ себе дошао, помаи се, счепа пушку съ дуvara, заповеди своимъ людма, да за њимъ слѣдую, и све керове да са собомъ поведу, како не бы могао похититель, на комъ е онъ ужасанъ примѣръ произвести хтео, умаћи. Чимъ е истогъ сназио, одма притегне пушку, да га — по изговору њговомъ — у ногу рани, и тако му бегство немогућимъ учини. Али тане промаши и раздрузга главу надничарке, кое се мужъ на то садъ помаи, на господара свога скочи, и умлатїо бы га, да га ние керъ еданъ счепао и на землю оборїо быо. Садъ господаръ и слуге спопаду похитителя, и дотле су га съ моткама и буцама тукли, докъ ние обезсвесио и поредъ жене се свое стропаштао. Затимъ га одуку у двораць, гди у слѣдству добывены многи рана и безъ лѣкарске помоћи іошъ те исте ноћи премине; а и надничаръ, за когъ такође никоме ние ни брига было, буде сутра данъ нађенъ мртавъ, будући му е керъ, кой га е на землю стропаштао, и одъ когъ се онъ одбранити старао, грло прегризао; онъ е оставїо за собомъ шесторо деце, одъ кои е најстарїе осамъ година старо. Женица, кою е шлогъ ударїо, дође опетъ къ себи, али, почемъ 16. Фебруара отца њногогъ у апсѣ одведу и она за несрећный конаць мужа свога дозна, сиђе съ ума и падне у беснило, збогъ чега су нуждна насилна средства противъ њѣ употреблѣна бити морала. Отаць се у апсу угушио, а иманъ њгово припадне држави.

(Четворо деце.) — У Лондону се догодио редакъ случай, да е жена една четворо деце родила. Како деца ова, трое женски и едно мушко, тако и мати њїова, наоде се у врло добромъ станю.

Мѣстне вѣсти.

У Земуну. — I. — О, да красавъ! о, да лепъ и пріятанъ изгледъ нашъ Земунъ има! Зачу се гласъ еданъ промукли у будаку пиварице земунске, гди се одъ многи брига и мисли и надежда све на болю будућность по гдѣкоя брижна главца разведри и често у „многослаголивостъ“ прѣђе! А шта е, богати, искрено ми кажи најлепше, што ти се у нѣой допада? Да много страномъ одма у очи пада, што се слабо гдѣ налази, то сгой, старе дашчаре и чардаци и доксати већ се помало и полагаю претвараю у лепе дућане али... „Почетакъ е веле свачему тежакъ,“ то е истина штово наши стари веле, шагъ дочекамо срећно да и овај редъ дашчара и папуѣйски дућана, и свакояки ситнаря са пасульомъ и сочивомъ едаредъ уступи место лешимъ и сѣйнимъ дућанима, што жельно сваки — да, да сваки кои е очима угледао ове азіатске буде — очекуе! — На ове лепе изгледе будућности подигну обоица свое чаше, и даду се затимъ опетъ у ђутанъ пустише се у море разсужденія. — „А шта смо се у мисли тако дубоке упустили?“ рече први, „знашъ да одъ многи мисли неможе заоста мирно да човекъ спава ни ноћу, а камоли онај сладки санакъ после ручка.“ „Но видимъ да си добро изучио сву наравну историю,“ рече други. „Ербо шта ти е бољ одъ ове естествене“ науке, коя се заоста безъ под'муке може научити: Еръ калъ човекъ добро еде, пие и спава, то е онда ову „Естественицу“ добро проучио! —“ Кадъ смо видели да су ова двоица овако лепо проучили Естествену повѣстницу, дай да мало оставимо наше добре Естествоиспитателѣ нека испитую разлике и свойства различни струка пића, — а мы ћемо мало да се обазремо на улице земунске: на први погледъ падоше у очи зданія са нѣовимъ великолѣпнимъ златнимъ, белимъ, црвенимъ и сваке бое таблама (шидловима). Зданія одма намъ ясно представљаю богатство и сиротино вароши едне, а табле трговачке и занатлйске радиностъ. Што се првогъ тиче, то ће сваки при првомъ погледу у Земуну обе крайности (extrem) опазити, еръ овде златне средине нема, него ил' е великолѣпие и високоумие или колѣнопреклона, убога, старе теѣтере прегледаюћа, старе рачуне испитуюћа, на болю будућность са скрштенимъ рукама изгледаюћа, на торжишту по највише за новостима испитуюћа любопытлива класа Новогъ ковчега настѣдника. — Прозори су очи домова, као што се изрази еданъ знамениги списатель; дакле съ тимъ истимъ правомъ шидлове или табле трговачке чело или бољ лице, или као што су стари називали „зрцало“ или „зврцало“ можемо назвати, вальда дн е често погдѣкогъ лакомисленогъ зврцнуло, ако се лице са срдцемъ ние слагало, дакле су у многомъ стари практични люди имали право. Да! то помислимо само да као што и лице глатко и углађено или негаво и рапаво по околностима разни промена живота, бити мора, тако исто и ови представници бѣгостаня т. е. шидлови едне вароши одъ разни непогода времена или су глатки ил' излизани. Али то имъ нимало несмета да високо главу недижу, и мораю ако цѣли своіой хоће да одговоре т. е. да мимопродазеће учтиво на пазаръ позиваю.

Но има и друга и то много важнія страна ови табла по високо главе свое као што видосмо носећа, а то е страна много већма читателѣ наше интересираюћа т. е. страна ортографійческа, краснописна, едномъ речи, страна научна, а съ ове ћемо стране као и далѣ прегледаћ знаменитости вароши наше продужити нашимъ читателѣма у слѣдуюћемъ листу. —

— Изъ Карловаца намъ пишу, како су тамо 5. о. м. почели полугодишњи испити клирика, и како е сама Нѣгова Светостъ, г. Патриархъ, испити присуствовала. Прво-и друголѣтні клирици буду у Патриаршеску резиденцію на испитъ позвани. Извѣстие то примѣчава, како е Нѣгова Светостъ съ редкимъ и непрекиднимъ вниманіемъ слушала свакогъ зборећегъ ученика, когъ е и съ краткимъ али трогателнимъ словомъ савѣтовала, да младостъ свою у ленности непроводи, да му труд учителя нѣгови суетни не буду.

Београдъ, 17. Марта. Пре некій данъ честитала су сва надлежательства србска, а и господа конзули страни, французскомъ конзулу рођенѣ французскогъ настѣдника, а 12. увече давао е истый г. конзулъ саянъ балъ, коіомъ приликомъ нѣговъ квартиръ и куће неколико французски подавика, кои овде обитаваю, быле су сѣино освѣтљене; обе банде, и србска и турска, свирале су предъ конзулатомъ и забавляле любопытный народъ, кои се скупио био предъ конзулатъ, да види свечаностъ, и текъ после 12 сати, кадъ е банда отишла, разоишао се и многобройный народъ.

— Овы дана изишла е изъ печати „Србска граматика“ Вуића, профессора гимназіе београдске. Изъ дѣла се види, да г. сачинитель истогъ, ние труда жаліо, на чему г. Вуићу тимъ већа благодарностъ пристои, што е то прва србска граматика у строгомъ смислу. (ж.)

Трговица.

Сисакъ, 8. (20.) Марта. После дугогъ чеканя едва се еданпутъ показа потреба за Крањску, збогъ чега е 5000 до 6000 мерова кукуруза, новъ по 2.3—2.6, старый по 2.15—2.16 и 3000 до 4000 мерова пшенице по 4.45—5.30 продано; свака друга рана остала е нетражена. Премда су се купованя ова изъ Крањске предвидити могла, и премда се она башъ ли на каквой спекулаціи неосниваю, него се само односе на подмиренѣ вѣстие потребе, ипакъ су она притяжатель узбудила, и съ великомъ се поузданосћу предвиђа, да ће сва рана у цени скакати. Премда е тецай овай дана на срећу собствену потребу кукурузъ по 4.48—5 фор. плаћати означити врло тешка стваръ, ипакъ мислимо да се неварамо, што све надежде на скаканѣ ране као сангвиничне означавамо и съ тимъ више проричемо, да ће цена сваке польске ране истина не брзо, али зато башъ извѣстие и слѣдственіе падати, што се никакавъ раздражливъ узрокъ ние догодіо, кой бы протвино разлагати и доказати могао. Као целу истину наводимо само то, што н. п. рватскій землѣдѣлацъ, кой е пре годну две дана за свою собствену потребу кукурузъ по 4.48—5 фор. плаћати приморанъ био, не само сада ништа некупуе, него да е за себе и свое до жетве снабдѣвенъ, и сврхъ тога да е іоштъ у станю, одъ старе свое ране часть едну кукуруза на ващаръ донети и по 1.45—1.50 продати.

ОБЯВА.

Подписаный има на продаю едну растову лађу одъ 7000 вагана. Иста лађа налази се овде у Новомъ Бечею, има све свое потребе, и принадлежи у другу класу асекураціе. Кои ову лађу купити жели, нека се изволи на мене обратити.

У Новомъ Бечею 6. Марта 1856.

Х. Сеунигъ.

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЬ.

Османлія Саали Берберъ, кой е рођенъ у Босни а сада у Београду близу Стамболканіе живи, излечіо е за три месеца дана совершенно долеподписаноме ногу, за кое неизказане болове нису лѣкари никакве помоћи знали, него су му већ ногу одсећи хтели: збогъ чега онъ себе обвезаннымъ осећа, благодарностъ свою явности предати.

Земунъ 16. Марта 1856.

Юханъ Брайзингеръ.